

Informacja jako dobro

WIEDZA W PIGUŁCE

Żyjemy w świecie informacyjnym. Informacjami mogą być najnowsze wiadomości z Polski i ze świata, teledyski na YouTube'ie, zdjęcia z wakacji. Wszystko, co znajdziesz i czym dzielisz się z innymi w sieci, to informacje.

Informacja ma swoją wartość. Wartość ta ma podwójne znaczenie. Pierwsze — to jakość informacji, jej przydatność i wiarygodność. Drugie rozumienie wartości to koszt i cena. W dzisiejszym świecie informacja porównywana jest do towarów. Coraz częściej informacja jest przedmiotem handlu i transakcji finansowych.

Informacja nie jest czymś namacalnym. Dlatego nie płacimy za informację samą w sobie, tylko za usługi z nią związane. Żeby mieć dostęp do informacji w sieci, musisz zapłacić dostawcy internetu, a także kupić komputer lub inne urządzenie. W sieci najczęściej płaci się za dostęp do archiwów i informacji specjalistycznych. Interesują one określoną grupę ludzi, którym zależy, aby uzyskać je jak najszybciej (np. inwestorzy, którzy śledzą zmiany notowań na giełdzie papierów wartościowych).

Płacimy, nie tylko kupując towar (np. książkę, płytę lub buty). Walutą jest też nasza uwaga. Płacimy, skupiając się na informacjach, np. oglądając reklamy. Im większą uwagę jakąś informacja przyciąga, tym bardziej wzrasta jej wartość.

Nie wszystkie informacje są w równym stopniu dostępne dla wszystkich. Większość stron nie uwzględnia potrzeb niepełnosprawnych i nie jest dostępna dla osób w różny sposób korzystających z internetu (np. przy użyciu smartfonów lub bez użycia myszki). Za korzystanie z materiałów na wielu serwerach trzeba płacić. Trudno też zapoznać się z treścią w języku, którego nie znasz. Nie zawsze masz też dostęp do internetu. W takich momentach dowiadujesz się o czymś później niż inni lub w ogóle. Te sytuacje prowadzą do tzw. asymetrii informacji.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Codziennie dociera do nas mnóstwo informacji. Mają one swoją cenę, wartość, a ich wytworzenie kosztuje. Te elementy są niezależne od siebie. Cena nie musi świadczyć o wartości, a koszt wytworzenia o cenie. Internet umożliwił kopiowanie i tworzenie informacji każdemu w dowolnej ilości. Jakże ma to konsekwencje dla asymetrii informacji?

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, że cena informacji nie odzwierciedla kosztów jej wytworzenia;
- rozumieją mechanizmy kształtujące cenę informacji;
- wiedzą, że informacja jest tania w powielaniu;
- potrafią podać przykłady asymetrii informacji;
- rozumieją, dlaczego internet zmniejsza asymetrię informacji.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min
Forma: praca w parach
Pomoce: kartki, długopisy, wydrukowany i pocięty **materiał pomocniczy „Definicje”**

Poproś uczestników i uczestniczki o dobranie się w pary. Rozdaj grupom kawałki różnych definicji. Poproś grupy o wypisanie, do czego pasują ich definicje. Co mogą opisywać? Zwróć uwagę, że mogą podać kilka odpowiedzi. Poproś pary o odczytanie definicji, tak żeby padły wszystkie definicje. Zwróć uwagę, że wszystkie opisy odnoszą się do informacji.

2.

Czas: 10 min
Forma: burza mózgów
Pomoce: tablica, kreda

Zwróć uwagę na fakt, że od rana do wieczora spotykamy się z ogromną ilością informacji. Zapytaj grupę, gdzie spotykamy się z informacjami? Jakie informacje do nas docierają? Jakimi kanałami? Zapisuj pojawiające się odpowiedzi na tablicy. Jeśli się nie pojawiają, zwróć uwagę na: radio, telewizję, gazety, powiadomienie o nowej wiadomości w poczcie, telefony komórkowe, billboardy, monitory z reklamami, wyskakujące okienka reklam, pasek z najnowszymi wiadomościami na dole telewizora/przeglądarki internetowej, nowa wiadomość w komunikatorze tekstowym, banery reklamowe w serwisach społecznościowych.

3.

Czas: 20 min
Forma: praca w grupach, dyskusja
Pomoce: kartki, długopisy, wydrukowana i pocięta **karta pracy „Koszty informacji”**

Podziel uczestników i uczestniczki na grupy 3-osobowe. Rozdaj każdej grupie jedno zadanie z **karty „Koszty informacji”**. Poproś grupy o wypisanie kosztów, jakie trzeba ponieść, żeby wytworzyć daną informację. Np. bilety lotnicze, praca montażysty, koszt produkcji płyty etc. Poproś grupy o prezentację. Rozpocznij dyskusję:

- Czy cena informacji mówi o kosztach jej wytworzenia albo jej wartości?

Pytania pomocnicze:

- Która grupa miała tanią informację, ale jej koszty wytworzenia były duże albo informację drogą, ale jej koszty wytworzenia były relatywnie tanie?
- Jakie znacie przykłady tanich informacji o wysokiej jakości?
- Jakie znacie przykłady informacji, których cena jest wysoka a ich wartość mała?
- Co może podwyższać cenę informacji?

4.

Czas: 10 min
Forma: rozmowa
Pomoce: tablica, kreda, kartki, długopisy

Zadaj grupie pytanie: „Dlaczego zachodzi asymetria informacji między: lekarzem i pacjentem, turystą i przedstawicielem biura turystycznego, sklepikarzem i klientem”. Mówiąc, wypisuj pary haseł na tablicy. Poproś uczestników o chwilę zastanowienia i napisanie odpowiedzi na kartkach. Poproś chętne osoby o odpowiedzi. Zapytaj grupę, w jaki sposób internet wpływa na asymetrię informacji w podanych przykładach?

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, że cena informacji nie odzwierciedla kosztów jej wytworzenia?
- rozumieją mechanizmy kształtujące cenę informacji?
- wiedzą, że informacja jest tania w powielaniu?
- potrafią podać przykłady asymetrii informacji?
- rozumieją, dlaczego internet zmniejsza asymetrię informacji?

Opcje dodatkowe

Ćwiczenie 2 możesz zrobić w drugiej wersji. Podziel uczestniczki i uczestników na 4 grupy. Dwie grupy poproś o wypisanie, w jaki sposób docierają do nas informacje (z jakich źródeł, w jaki sposób), dwie pozostałe grupy poproś o wypisanie, w jaki sposób informacje docierały do dziadków i babć uczestniczek. Poproś grupy o prezentację. Spróbujcie wspólnie się zastanowić, jakie zmiany nastąpiły i jakie ma to konsekwencje dla ludzi.

Dodatkowe ćwiczenie

Podziel uczestników i uczestniczki na 3 grupy. Każdej grupie daj dużą kartkę. Poproś kolejno grupy o wypisanie przykładów informacji jako: (1) usługi, (2) towaru, (3) komunikacji. Zwróć uwagę, żeby przykłady dotyczyły informacji w internecie. Następnie poproś grupy o zamienienie się kartkami i dopisanie nowych pomysłów. Poproś grupy o jeszcze jedną zmianę, tak żeby każda grupa pracowała z każdą kartką. Poproś grupy o prezentację. Podsumuj ćwiczenie, zwracając uwagę, że informacja ma bardzo różne oblicza, jest wszechobecna.

MATERIAŁY

- Karta pracy „Koszty informacji”
- Materiał pomocniczy „Definicje”

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Znajdź i zamień niepasujące słowa w zdaniach na następujące:

- koszt
- Cena
- zdjęcie umieszczone na stronie
- informacji

Asymetria kontaktu [rozwiązanie: informacji] odbywa się kiedy jedna strona wie więcej niż druga.

Informacją mogą być wiadomości ze świata, post w portalu społecznościowym, przeglądanie stron internetowych [rozwiązanie: zdjęcie umieszczone na stronie] i komentarz na blogu.

Wielkość [rozwiązanie: Cena] informacji nie zależy od jej kosztów produkcji.

Zamieszczenie śmiesznego obrazka na portalu społecznościowym może wymagać znalezienia tematu, zrobienia zdjęcia, dorobienie podpisu na zdjęciu — jest to cena [rozwiązanie: koszt] wytworzenia tej informacji.

SŁOWNICZEK

- **asymetria informacji:** zachodzi w procesie wymiany informacji. Sytuacja, w której jedna strona wie więcej, posiada więcej informacji, niż druga.
- **koszt wytworzenia informacji:** na koszt wytworzenia informacji składają się koszty produkcji nośnika (np. druk książki, wytłoczenie płyty), reklamy, pośredników (dysytrybutorów), honoraria twórców i wykonawców oraz ich praca umysłowa lub artystyczna.
- **dostępność:** możliwość używania rzeczy, budynku lub strony www przez możliwie największą liczbę osób, niezależnie od ich umiejętności lub możliwości.

CZYTELNIA

Tekst: Joanna Ruta Baranowska, scenariusz: Weronika Paszewska, konsultacja merytoryczna: Anna Gruhn. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/informacja-jako-dobro/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, III poziom edukacyjny
Treści nauczania
Gospodarka rynkowa.

Informatyka, III poziom edukacyjny
Cele kształcenia
V. Ocena zagrożeń i ograniczeń, docenianie społecznych aspektów rozwoju i zastosowań informatyki.

Podstawa programowa 2017:

Wiedza o społeczeństwie, IV-VIII klasa
Treści nauczania
Uczeń znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy.

Etyka, IV-VIII klasa
Treści nauczania
Uczeń objaśnia, czym jest społeczna odpowiedzialność biznesu.